

HOE ZAT HET OOK ALWEER?

Tekst: Laura Dekker

DE BEVRIJDING VAN NEDERLAND

In 2024 en 2025 vieren we dat de Tweede Wereldoorlog 80 jaar geleden ten einde kwam. Door het hele land staan we erbij stil dat Nederland dankzij de inzet van militairen van de geallieerde landen en met hulp van het verzet werd bevrijd. We herdenken daarnaast de slachtoffers die daarbij vielen.

Maar hoe zag de bevrijding van Nederland er precies uit? In deze tijdlijn vind je een aantal belangrijke gebeurtenissen terug.

6 juni

Geallieerde legers landen op de stranden van Normandië – een provincie in het westen van Frankrijk. Deze belangrijke dag komt bekend te staan als D-day en markeert het begin van de bevrijding van West-Europa.

1944

5 september

Er zingen geruchten rond dat de geallieerden ieder moment Nederland zullen bevrijden. Het bericht zorgt voor vreugde en chaos onder de bevolking. Duitse troepen en NSB'ers vluchten in paniek weg. Het bericht blijkt niet waar, en het zal nog maanden duren voordat heel Nederland bevrijd is. Deze dag komt bekend te staan als Dolle Dinsdag.

12 september

Het Zuid-Limburgse Mesch wordt als eerste dorp van Nederland bevrijd door het Amerikaanse leger. Twee dagen later volgt Maastricht.

17-25 september

Operatie Market Garden vindt plaats – een geallieerde poging om bruggen over de Maas, Waal en Rijn in handen te krijgen om snel naar nazi-Duitsland op te rukken. Ondanks enkele successen blijken de Duitse troepen sterker dan verwacht. De Rijnbrug bij Arnhem blijkt ‘een brug te ver’, en de bevrijding van de rest van Nederland zal nog tijden op zich laten wachten.

26 september – 14 oktober

De slag bij Overloon vindt plaats – een van de hevigste veldslagen op Nederlandse bodem tijdens de oorlog. Amerikaanse en Britse troepen vechten in Overloon en omgeving tegen het Duitse leger. Op 14 oktober wordt een vrijwel geheel verwoest Overloon bevrijd.

6-7 oktober

Hengelo wordt door de geallieerden gebombardeerd. Het bombardement is gericht op het treinstation en de fabrieken van Stork en Holland Signaal, om zo de spoorverbinding met nazi-Duitsland te blokkeren. Veel bommen missen echter doel en vallen op de binnenstad. 112 burgers komen om en een groot deel van het centrum wordt verwoest.

27 oktober

Het Britse leger treft een leeg Kamp Vught aan. Ruim een maand ervoor zijn alle nog resterende politieke gevangenen gedeporteerd naar andere kampen in nazi-Duitsland. Het kamp wordt meteen in gebruik genomen als gevangenis voor verdachten van collaboratie, NSB'ers en Rijksduitsers.

Herfst

De Slag om de Schelde vindt plaats in het noorden van België, Zeeland en West-Brabant. Deze operatie moet de Scheldemonding vrijmaken en de haven van Antwerpen toegankelijk maken voor de geallieerden. Canadese, Britse en Poolse troepen vechten hard tegen het Duitse leger op moeilijk terrein en slagen er uiteindelijk in de Schelde te veroveren.

1-3 april

Verschillende plekken in Twente, waaronder de steden Hengelo en Enschede, worden bevrijd door het Britse leger.

6 april – 20 mei

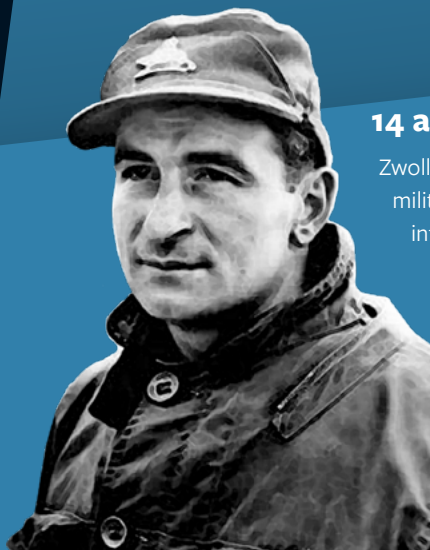
Op Texel komen Georgische soldaten in opstand tegen hun Duitse bevelhebbers. Ze zijn krijgsgevangenen, die door nazi-Duitsland worden ingezet om tegen de geallieerden te vechten. Ze willen zich bij de geallieerden aansluiten, maar de nazi's slaan terug. Dit leidt tot een bloedige strijd op het eiland, die doorgaat tot na de Duitse overgave. 565 Georgiërs, 120 Texelaars en circa 800 Duitsers komen om het leven.

Hongerwinter

1944-45

Hoewel het zuiden al bevrijd is, leeft de rest van het land nog in oorlog. Voedsel- en brandstofschaarste in een strenge winter leiden, met name in steden in het westen, tot hongersnood. Naar schatting komen tijdens de Hongerwinter 20.000 mensen om van de honger en kou.

14 april

Zwolle wordt bevrijd onder leiding van de Canadese militair Leo Major. In zijn eentje weet hij in de stad te infiltreren, schakelt Duitse militairen uit, vernietigt strategische doelen en overtuigt de Duitse bezetter dat een grote Canadese aanval op handen is. Hierdoor wordt de stad zonder gevechten of slachtoffers bevrijd.

13-16 april

In Groningen wordt hevig gevochten tussen enerzijds het Duitse leger en Nederlandse en Belgische SS'ers en anderzijds de gehele 2e Canadese infanteriedivisie. Rond de Grote Markt vinden hevige vuurgevechten plaats. Uiteindelijk geeft de bezetter zich over, waardoor de geallieerden door kunnen stoten naar het noorden.

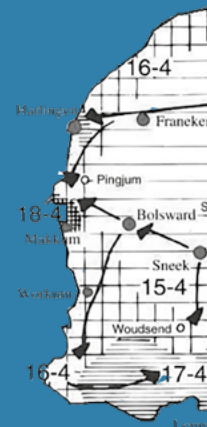
12 april

Canadese troepen bevrijden Kamp Westerbork. Hier zitten op dat moment nog ruim 850 Joodse gevangenen uit dertien verschillende landen. Een dag ervoor is de Duitse kampleiding al gevlucht. Pas na 5 mei mogen de gevangenen het kamp daadwerkelijk verlaten.

18 april

Mede dankzij inspanningen van het Fries verzet, is de provincie Friesland zonder al te veel gevechten bevrijd. Veel Duitse militairen vluchten richting het westen van het land. Ook de Waddeneilanden worden een toevluchtsoord voor collaborateurs en militairen. Hierdoor moeten de eilanden nog weken op hun bevrijding wachten.

7-8 april

Operatie Amherst vindt plaats. Tijdens deze geallieerde militaire actie worden Franse parachutisten in Drenthe gedropt. Hun doel is om strategische punten, zoals bruggen en wegen, te veroveren en de Duitse weerstand te verstoren. De operatie helpt de bevrijding van Noord-Nederland te versnellen.

19 april

Loes van Overeem, vertegenwoordigster van het Rode Kruis, krijgt het beheer over Kamp Amersfoort overgedragen. Kampbewakers vernietigen grote delen van de administratie en slaan, met tientallen gijzelaars, op de vlucht. Het kamp wordt uiteindelijk op 7 mei door Canadese troepen bevrijd.

5 mei

In Hotel de Wereld in Wageningen vinden, een dag na de capitulatie van de Duitse bezetter op de Lüneburger Heide, de besprekingen plaats over de regels van deze overgave. **Nederland is officieel bevrijd!**

7 mei

Terwijl Amsterdammers de bevrijding vieren op de Dam, verandert de vreugde in paniek wanneer er vanuit De Groote Club door Duitse militairen op de menigte wordt geschoten. De schietpartij duurt zo'n twee uur. Er vallen ruim dertig doden.

8 mei

Hoewel de capitulatie al getekend is, verloopt de bevrijding van Rotterdam chaotisch. Al op 5 mei strijden de Binnenlandse Strijdkrachten – een samenwerkingsverband van verschillende verzetsgroepen – tegen Duitse troepen, maar de Duitse bezetter wil zich alleen aan de geallieerden overgeven. Op 8 mei trekt het Canadese leger de stad binnen.

1945

15 augustus 1945-1949

Hoewel Nederland al een aantal maanden bevrijd is, leven de bewoners van Nederlands-Indië nog onder Japanse bezetting. Nadat de Verenigde Staten atoombomben op Hiroshima en Nagasaki werpen, geeft Japan zich over. Twee dagen later roepen Soekarno en Hatta de Indonesische onafhankelijkheid uit.

Nederland is het hier echter niet mee eens en stuurt daarom militairen om het oude koloniale gezag te herstellen. Een vier jaar durende bloedige oorlog volgt. In 1949 is een onafhankelijk Indonesië een feit.

